Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale av.

Office of publication: 2657 So. Lawndale ave. Telephone: Lawndale 4535.

LETO—YEAR XVI. Cena lista je $6.00. Entered as second-class matter January 23, 1918, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. Chicago, Ill., četrtek, 6. septembra (Sept. 6), 1923. Subscription $6.00 Yearly ŠTEV.—NUMBER 209.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

MUSSOLINI ŠE VEDNO BRUHA IN VIHTI PEST.

Fašistovski diktator grozi, da pojde "cena gor", če Grška hitro ne plača.

GRŠKA JE PONUDILA NOVE POGOJE ZA PORAVNANJE SPORA.

Ženeva, Švica, 5. sept. — Grška delegacija je včeraj predložila svetu Lige narodov nove pogoje za poravnanje spora z Italijo. Vodja delegacije Politis je hotel na dolgo pojasniti grško stališče, toda italijanski delegat Antonio Salandra je jezno protestiral in dosegel je, da je bila zadeva odložena na danes.

Grkom je bilo dovoljeno, da so predložili pismene pogoje, ki se glase:

1. Svet Lige narodov naj imenuje enega ali več nevtralnih opazovalcev, ki bodo navzoči pri sodni preiskavi in obravnavi proti morilcem italijanskih komisarjev. Preiskava se že vrši.

2. Svet naj imenuje komisijo iz enega Grka, enega Italijana in enega nevtralca, ki se naj snidejo v Ženevi in čim prej mogoče določijo vsoto odškodnine, katero Grška plača sorodnikom ubitih Italijanov.

3. Grška je pripravljena položiti v katerokoli banko v Švici 50 miljonov lir poroštva, da takoj plača vsoto odškodnine ,ki jo določi razsodišče.

Ti pogoji Grške so naredili dober vtis na člane sveta Lige narodov. Grki niso omenili Krfa; s tem so pokazali, da počakajo z drugimi pritožbami, dokler ni rešeno glavno vprašanje.

Vse male države, ki imajo zastopnike na četrtem zboru Lige narodov v Ženevi, so izjavile, da podpirajo Anglijo v zadevi grško-italijanskega konflikta. To je streznilo Francijo, da se je tudi ona nagnila na angleško stran.

Rim, 5. sept. — Italijanski kabinet je včeraj odobril Mussolinijev program in zaključil, da se naslovi na Ligo narodov protest, ker je zaslišala grške delegate radi sporne zadeve z Italijo. Protest se v kratkem glasi, da Italija ne pusti, da bi druge države reševale vprašanje, ki se tiče "prestiža in narodne časti Italije".

Italijanski delegat v Ženevi je prejel navodilo, da odide domov, ako Liga zavrže Mussolinijev protest.

London, 5. septembra. — "Daily Mail" je snoči objavila intervju svojega poročevalca z Mussolinijem v Rimu. Mussolini je rekel:

"Moje čete zapuste Krf, kadar Grki plačajo, kar zahtevam v ultimatu. Najbolje je, da plačajo hitro, kajti prihodnji teden pojde moja cena gor.

Moj namen ni, okupirati še več grškega teritorija in poslužiti se nadaljnih sankcij, izvzemši če so Grki tako neumni, da napadejo Italijane ali njihovo lastnino."

Mussolini je nato svaril angleške časopise, ki napadajo Italijo, rekoč, da Italija odslej ne bo več verjela konvencionalnim obljubam prijateljstva, nakar je nadaljeval:

"Odredil sem okupacijo Krfa zato ,ker sem vedel, da Grki drugače ne bi plačali odškodnine. Liga narodov nima s tem vprašanjem nič opraviti. Liga ni kompetentna soditi o stvareh, ki se tičejo naše narodne časti. Jugoslavija naj iz več razlogov ne začenja zdaj nobenih neumnosti. Čas je, da se omenjene male balkanske državice nauče, da Italija ni neznatna država, temveč velika sila, močna v svoji lastni moči."

Atene, Grška, 5. sept. — Armenski begunci, katere so Italijani preguali iz zavetišča v stari krfski trdnjavi, morajo zdaj prenočevati na cestah.

Grška vlada je razpisala miljon drahem nagrade za identificiranje in ujetje morilcev, ki so ustrelili tri italijanske komisarje in njihovega šoferja ter albanskega tolmača pri Janini. O morilcih ni še danes sledu.

Francija priznala Obregona.

Mexico City, 5. sept. — Francija je priznala Obregonovo vlado v Mehiki.

ŽENA PRODAJA MOŽA.

Haverhill, Mass.—Mrs. Annie Stella O'Coin je razglasila v časopisih, da je njen 50-letni soprog na prodaj. Mož je že dolgo časa brez dela in družina je v veliki stiski. Soprog je zadovoljen in pravi, da pojde za sužnja onemu, ki ga kupi in izroči denar njegovi ženi.

"Dnevi telesne sužnosti so za nami," je rekla žena, "toda dnevi industrijske sužnosti za delavca, ki si mora sam iskati kupca, so še tukaj. Moj mož bo dober suženj. Inteligenten je in dobrega značaja. Ako kdo želi sužnja te vrste, ga dobi po ceni."

PROFITARJI KUJEJO ZLATO IZ NESREČE.

San Francisco, Cal. — Tukajšnje lesne tvrdke so prejele iz Kobeja na Japonskem ogromna naročila na les. Nekateri lesni trgovci trdijo, da je naročenega pet sto miljonov čevljev lesa, da zgrade zopet hiše v Jokohami, Tokiju in drugih mestih.

Najbolj naročajo borov les in cedrova debla. Lesni trgovci pravijo, da bo to naročilo zelo podražilo les.

Ali to naročilo opravičuje podražitev lesa.

Japonska naročila so došla, ko so od drugje pričela pojenjavati naročila. Zaradi naročil ne bo prav nobenega pomanjkanja lesa na trgu. Pa magari četudi bi ne pohajala druga naročila, vseeno ne more nastati pomanjkanje lesa na trgu, dokler je dosti lesa v šumah. Lesne družbe naj najamejo več delavcev, pa bodo prav lahko toliko producirale, kot trg zahteva lesa.

Podražitev lesa ob sedanjem času ne pomeni drugega, kot da profitarji iz nesreče drugih ljudi kujejo zlato.

PLINSKI DRUŽBI NE GRE DENAR IZ ROK.

Chicago, Ill. — Plinska družba ima odprte roke, kadar naročniki plačujejo plin, ampak njene roke so zaprte, kadar uslužbenci vprašajo za povišanje plače.

Uslužbenci zahtevajo povišanje mezde za 12½ odstotkov, družba pa pravi, da ne prenese takega mezdnega povišanja, ampak k večjem bi privolila v petodstotno mezdno povišanje.

Uslužbenci so najprvo zahtevali 25-odstotno povišanje mezde. Ker so zastopniki družbe tako milo plakali, da bi se še kamen usmilil, da ne morejo povišati mezde za več kot pet odstotkov, so zastopniki uslužbencev popustili od zahteve uslužbencev za polovico. Pri tej zahtevi pa ostane, pravijo zastopniki uslužbencev.

Dokler niso pogajanja pretrgana, ne bo stavke, pravijo unijski odborniki. Ako se pa pogajanja pretrgajo, pa pride stavka prav zanesljivo.

Uslužbenci sami pa zavzamejo popolnoma drugačno stališče kot njih zastopniki.

Zvečer na shodu so zaključili, da ostanejo originalni zahtevi. In to je pri 25-odstotnem povišanju mezde.

Ravnotako so odklonili razsodišče, ki so ga priporočali zastopniki družbe.

POSVETOVANJE Z GOVERNERJI ZARADI PROHIBICIJE.

Washington, D. C. — Predsednik Coolidge se je posvetoval z Roy A. Haynesom, federalnim prohibicijonističkim komisarjem glede prohibicije. V političnih krogih govore, da je predsednik naklonjen skicanju konference državnih governerjev, kateri bi se posvetovali, na kakšen način bi se najlažje izvedel Volsteadov zakon.

Političarji pravijo, da je Haynes prejel nalog od predsednika, da izdela načrt za tako konferenco. Ali odprta je še druga pot kot konferenca. Predsednik lahko izda proglas na governerje, da pomagajo zveznim oblastim pri izvedenju Volsteadove postave.

PRIZNANJE RUSIJE JE ŠE VEDNO TRD OREH.

V POLITIČNIH KROGIH PAMENIJO, DA SE OMEHČA DO PRIHODNJEGA KONGRESNEGA ZASEDANJA.

Od porivanja priznanja Rusije na dolgo klop imajo le podjetniški interesi škodo.

Washington, D. C. (Fed. Press.) — Poteškoče, s katerimi ima računiti administracija, ko prične z delom v jeseni s progresivci v kongresu zaradi priznanja Rusije, so se pomnožile najmanj za eno.

Kljub temu, da je državni tajnik Hughes ponovno izjavil, da Združene države ne žele diktirati Rusiji notranje politike, se je izvedelo iz virov, ki so blizo predsednika, da se Rusija ne bo priznala, dokler ne opusti komunizma.

Senatorji Borah, La Follette, Brookhart, Frazier, Wheeler, Shipstead, Johnson iz Californije in Johnson iz Minnesote, Reed iz Missourija, Ladd in Dill iz Washingtona so med senatorji, ki so se posvetovali in prišli do zaključka, da se Rusija prizna. V kongresni zbornici so kongresniki Huddleston, Berger, Nelson iz Wisconsina in Beedy iz Maina za priznanje Rusije.

Upajo pa, da se doseže sporazum med Združenimi državami in Rusijo, ako ni bil popolnoma uničen od onih, ki imajo tesne stike z Belo hišo. Tisti, ki so dobro poučeni o položaju, menijo, da administracija nekoliko odneha glede svoje pozicije napram Rusiji, ko se približa čas kongresnega zborovanja.

V političnih krogih sodijo, da je odprtost, s katero je pripovedoval podpornik Bele hiše o predsednikovi odločnosti, da se prizna Rusija, škodovala fronti, katero je Hughes hotel ustvariti s pismom, katerega je pisal Samuel Gompersu, predsedniku Ameriške delavske federacije in v katerem je rekel, da on ne želi ukazovati Rusiji notranje politike. Mislili so, da so pismo objavili le zaradi javnosti, ali pismo je okrepčalo pozicijo administracije. Nazori Bele hiše so odpravili glavni zamašek pozicije, ki jo zavzema administracija. To se zdaj občuti.

Mesto da se administracija odloči za definitivno politiko, za priznanje ali proti priznanju, se je zatekla k politiki zavlačevanja, ki je ločila Združene države in Mehiko skozi tri leta. Tisti, ki zagovarjajo priznanje Rusije, menijo, da bodo biznismani veliko izgubili in prav nič pridobili, ako se odlaša priznanje Rusije, ker svet potrebuje gospodarsko stabilnost.

CENE RIŽU OSTANEJO.

San Francisco, Cal. — Ves rižni pridelek v Kaliforniji se pridrži za Japonce in cena rižu ne bo poskočila. Tako izjavlja Harry M. Creech, odvetnik organizacije rižnih pridelovalcev.

Po njegovi izjavi so bili mešetarji in prekupci takoj pokupiti ves riž, toda organizacija rižnih producentov je odklonila, ker bo sodelovala v sporazumu s trgovskim tajnikom Hooverjem.

Mešetarji so s svojimi profitarskimi nameni popolnoma ponesrečili.

JAVNE LJUDSKE ŠOLE V CHICAGU SO PRENAPOLNJENE.

Chicago, Ill. — V elementarne šole se je vrnilo okoli 343,000 otrok, sedežev je pa le za 310,000 otrok.

Pričakovali so, da se v srednje šole vpiše 62,000 dijakov. V resnici se je pa prijavilo veliko več dijakov, kot imajo sedežev in prostora zanje.

VREME.

Chicago in okolica: V petek jasno. Lahki, menjajoči se vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 70, najnižja 66. Solnce izide ob 6:19, zaide ob 7:18.

ŠPEKULANTI ŽE IZKORIŠČAJO JAPONSKO NESREČO.

New York, N. Y. — Tukajšnji trg surove svile je bil demoraliziran v torek vsled katastrofe na Japonskem, kjer je uničena industrija svile. Špekulantje so navili cene navzgor, tako da je surova svila dobila naravnost fantastično ceno. Kakor poročajo iz Osake, znaša izguba na svili samo v Jokohami eno miljardo dolarjev.

MINIMALNA MEZDA TVORI GLAVNO ZAHTEVO.

AKO RUDNIŠKI PODJETNIKI ODNEHAJO, BO SPRAVA KMALU IZVRŠENA.

Od podjetnikov je torej odvisno, kdaj pričnó rudarji delati.

Harrisburg, Pa. — Ako zastopniki rudniških podjetnikov z antracitnega polja pristanejo na minimalno dnevno mezdo pet dolarjev, tedaj se vrne kmalu na delo 158,000 rudarjev, ki so prenehali z delom prvega septembra.

Governer Pinchot je priporočil podjetnikom, da naj povišajo mezdo za deset odstotkov kontraktnim rudarjem. Ti rudarji so zahtevali dvajset odstotkov, toda slišijo se glasovi, da sprejmejo polovico. Delavci plačani na dan, zaslužijo po $4.20 in $5.60. Ti delavci izjavljajo, da je povišanje mezde od 42 do 56 centov na dan prenizko. Oni zahtevajo minimalno dnevno mezdo pet dolarjev.

Ako podjetniki pristanejo na minimalno mezdo, tedaj bodo ti rudniški delavci, katerih je okoli štirideset tisoč, zaslužili od pet do šest dolarjev na dan. Taka mezda prav zanesljivo ni pretirana pri sedanji draginji.

Podjetniki pa že pripravljajo podražitev premoga. Oni izjavljajo, ako pristanemo na minimalno mezdo pet dolarjev in desetodstotno povišanje mezde kontraktnim rudarjem, tedaj se mora podražiti premog pri toni za en dolar.

Rudarji bodo odgovorili, da taka podražitev premoga ni opravičljiva.

Iz pogajanj je zdaj razvidno, da se gre podjetnikom največ za podraženje premoga in da je treba ljudstvo pripraviti na podražitev premoga.

Kadar bo rešeno mezdno vprašanje, prideta na vrsto "check off sistem" in razsodišče.

Ali ti dve zahtevi bosta kmalu rešeni. Slišijo se glasovi, da bodo rudarji popustili od "check off sistema", podjetniki pa razsodišča. Tako se bodeta zahtevi nevtralizirali. Manjša vprašanja bodo rešili pododbori.

S to zavlačevalno politiko so pa podjetniki le dosegli, kar so hoteli. Premog na kupih v rezervi lepo odhaja na trg in kupi se manjšajo z vsakim dnem. Tako se ustvarja položaj, da bodo podjetniki lahko zakričali, da je zahteva po premogu tako velika, da ne morejo nakopati dosti premoga. In takrat napoči ura za naviljanje cen.

Poglejmo nazaj in prepričali se bomo, kako znajo ustvariti na umeten način pomanjkanje premoga.

PREDSEDNIK ŽELEZNIŠKE DRUŽBE OROPAN.

San Francisco, Cal. — Banditje nimajo spoštovanja tudi pred privatnim vozom železniškega predsednika, kadar jim prilika obeta plen. Dva mlada bandita sta vstopila v privatni voz Charles L. Leveyja, predsednika Western Pacific železniške družbe, ko se je voz nahajal v Thorntonu. Pri njem se je nahajal v vozu inženir G. L. Phillips. Roparja sta jim vzela sto petdeset dolarjev. G. M. Masonu, železniškemu predsedniku, ki je prišel tudi v voz, pa zato uro.

Bandita sta razbila šipo v vratih, na kar sta vstopila v voz. Po izvršenem ropu sta izginila po potu, po katerem sta prišla v voz

Kaos, glad in smrt vlada na Japonskem.

Reka v Tokiju je polna mrličev. Okrog 500 inozemcev je med mrtvimi. Opustošeno ozemlje obsega 20,000 štirjaških milj. Tri miljone ljudi strada in se tepe za živež. Mrliče sežigajo v velikanskih kupih. Tri gore so izginile. Nov otok se je pojavil. Ameriški poslanik se je rešil. Mnogi aristokratje ubiti. Velik del flote je baje uničen. Dež je pogasil požar. Trije velikanski problemi japonske vlade.

NOVEJŠE VESTI.

Japonski otok Ošima, ki imel 50,000 prebivalcev, je pod vodo.

Vsa mesta in vasi na polotokih Idzu, Tokahi, Boso in Miura so pokončane. Skupno prebivalstvo teh polotokov je znašalo preko 100,000.

10,000 beguncev iz Tokija, ki so se zatekli v tovarno za vojaške uniforme v predmestju Honju, je zgorelo, ko se je tovarna vnela.

Med begunci je zavladala velika lakota. Na tri osebe pride peščica riža.

London, 5. sept. — Reuterjeva depeša iz Osake, datirana v torek, se glasi, da — sodeč po vesteh, ki jih prinašajo kurirji in begunci iz potresne cone — je okrog 500 inozemcev med mrtvimi. Kraj katastrofe obsega deset prefektur, ki so: Tokijo, Kanagava, Šiba, Jamanaši, Ibaraki, Nagano, Guma in Točigi. Ves ta kraj meri 20,000 štirjaških milj in je imel 15 miljonov prebivalcev. Največja mesta v tem okolišu so Tokijo, Jokohama in Jokosuka, največja letovišča za inozemske turiste pa Kamakana, Hakone in Niko.

Reuter poroča dalje, da posledice katastrofe, kolikor je mogoče soditi po dosedanjih podatkih, so sledeče:

500,000 mrtvih, tri miljone stradajočih in brez strehe, 350,000 hiš uničenih in pet miljard dolarjev škode samo v Tokiju.

Šangaj, 5. sept. — Kaos vlada na Japonskem. Kaos, glad in smrt. V Tokiju, Jokohami in drugih mestih divjajo izgredi med nesrečnimi begunci, ki trpe glad in žejo; policija je brez moči in oblasti so odredile, da vojaštvo potlači nemire z orožjem. Mnogo oseb, posebno Korejcev, je bilo ubitih v okolici Tokija. Žrtve so obtožene ropanja in hujskanja k izgredom.

Reke polne mrličev.

Reka Sumida, ki teče skozi Tokijo in katera je radi potresa izpremenila tir, je polna mrličev, ki plovejo v pristanišče; istotako so umetna jezera v parkih zabasana s trupli. Na nekaterih mestih so trupla naredila otoke v vodi. Begunci pripovedujejo, da so obupani in napol zblaznéli ljudje, zajeti od požara od vseh strani, poskakali v reko in drug drugega potlačili v vodo.

Most Omaja se je podrl pod težo beguncev in tritisoč ljudi je padlo v reko. Vsi mostovi v Tokiju so porušeni.

Vojaške oblasti, ki vladajo v potresni coni, so prepovedale privatno pokopavanje mrličev. Iz razloga, da se preprečijo kužne bolezni, mečejo vojaki trupla v velikanske kupe, katera polivajo s petrolejem in sežigajo.

Tri gore so se sesedle.

Iz Tokija javljajo, da so tri gore — Kamonjama, Nogejama in Izejama — na polotoku Idzu izginile. Gore so se enostavno sesedle in na mestu, kjer so bile pred potresom, je zdaj ravnina.

Po najnovejšem poročilu iz Tokija — poročila prinašajo kurirji na letalih, kajti vse brzojavne zveze s potresno cono so pretrgane — se opustošeno okrožje glavnega mesta razteza 3 milje proti severu in jugu in sedem milj protivzhodu in zapadu. Ogenj v Tokiju je zdaj pod kontrolo, ko so bili v naglici popravljeni nekateri vodovodi. Petdeset ur je divjal požar, predno so ga omejili.

Ameriški poslanik se je otel.

Osaka, Japonska, 5. sept. — Najmanj petsto inozemcev, med katerimi je mnogo Američanov, je izgubilo življenje v potresni in požarni coni. Ameriški poslanik Woods in njegova soproga sta se rešila ,toda poslaniško poslopje je v razvalinah. Mrtvih pa je več ameriških konzulov in trgovskih atašejev. Veliko število inozemcev je bilo ubitih v Jokohami, ko je padla nanje streha kluba, v katerem so se nahajali. Med temi je tudi francoski generalni konzul ameriški konzul Max D. Kirjasov s soprogo vred, podkonzul Paul E. Jenks in ataše Basset.

Francoska katoliška sirotišča v Jokohami, v kateri je bilo 16 nun in 160 otrok, je bila v hipu groblja in vsi otroci in nune so mrtve. V eni bolnišnici v Tokiju je 700 bolnikov izgubilo življenje.

Komunisti izpuščeni iz ječe.

Tokijo je še vedno izoliran. Angleško poslaništvo je zgorelo do tal. Umetno jezerce v parku Akašuka je polno mrličev. Cesarski vrtovi so odprti beguncem. Ko je pričela goreti ječa Ičionid, so oblasti izpustile na prosto 1500 jetnikov, med katerimi je tudi komunistični vodja Tošihiko Sakaj in mnogi drugi komunisti.

Najbolj je trpela Jokohama. Mesto je zgorelo do zadnje hiše in ulice so polne človeških trupel. V skladiščih je zgorelo tri miljone in

(Dalje na 3. strani.)

Kako se lažejo!

Policija ranika poročilo "Tribune", da si je Foster sam najel pobojnike.

Chicago, Ill. — (Fed. Press.) — Drugi ali tretji dan po izpodletelem napadu na W. Z. Fosterja, tajnika Strokovnounijske izobraževalne lige, v dvorani cestoželezniških nameščencev, je "Chicago Daily Tribune" prinesla vest, da je policija poročala, da so bili prazni streli oddani na Fosterja. Z drugimi besedami: neznanec, ki je streljal na Fosterja, ni imel nabitih nabojev v revolverju, temveč naboje brez krogel. "Tribune" je naredila iz te "novice" celega slona in jo zabelila še s posebnim uvodnikom, v katerem trdi, da je Foster najel tudi ljudi, ki so streljali nanj z namenom, da si naredi več reklame kot "mučenik".

Policija pa pravi, da se je "Tribune" po svoji stari navadi lepo ziagala. Policijski sarženT Crowley je dejal pred poročevalcem Federated Pressa, da policija ni nikoli poročala tega, kar trdi "Tribune". Nasprotno je policija dognala, da so bile izstreljene tri krogle, ki so obtičale v stropu dvorane, kjer se še zdaj nahajajo. Luknje v stropu se dobro vidijo s tal dvorane.

Tukaj je izjava sarženta Crowleya: "Policija ne verjame poročilu, da je bilo streljanje na Fosterja sleparsko. Človeka, ki je streljal, še nismo dobili, toda iskanje še ni končano. Na stropu Carmen's dvorane so trije znaki krogel. Po teh znakih je soditi, da je bil napadalec zelo nervozen, ko je potegnil revolver in roka se mu je tresla. Zadnja krogla je šla le 10 čevljev od odra mimo Fosterja, dočim je šla prva 20 čevljev, druga pa okrog 14."

(Glasilo slovenskih frančiškanov je tudi posnelo omenjeno "Tribunino" laž, katero je pribil Federated Press. Za glasilo zakrokanih patrov je to nekaj naravnega kljub dejstvu, da je Foster član istega "Delavskega obrambnega odbora" kakor rev. John R. Ryan iz Washingtona. Rev. Ryan, katoliški duhoven, se ne sramuje braniti ljudi kot je Foster. — Op. ur. Prosv.)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) $5.00 na leto. $2.50 za pol leta in $1.25 zo tri mesece; Chicago $6.50 na leto, $3.25 za pol leta, $1.65 za tri mesece, in za inozemstvo $6.00.

Naslov za vse, kar ima stik z listom:
"PROSVETA"
2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovenic National Benefit Society,
Owned by the Slovenic National Benefit Society.
Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $5 per year; Chicago $6.50, and foreign countries $6.00 per year.

"MEMBER of The FEDERATED PRESS"

Datum v oklepaju n. pr. (Augusta 31-23) poleg vašega imena na naslovu pomeni da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

VELEBIZNIŠKI INTERESI POVEDALI SVOJE ŽELJE PREDSEDNIKU.

Delegacija Ameriške trgovske zbornice je obiskala predsednika Coolidga in povedala želje podjetnikov, finančnikov in trgovcev. V delegaciji so bili Julius H. Barnes, predsednik zbornice, A. C. Bedford, predsednik upravnega sveta Standard Oil družbe, John H. Fabey, izdajatelj dnevnika "New York Evening Post" in newyorški in bostonski bančni predsedniki. Samoposebi se razume, da med njimi ni bilo delavcev.

Povedali so, kaj žele glede mednarodnih stikov v Evropi. Naglašali so, da je mednarodno sodišče potrebno in da so Združene države član tega sodišča. Glede železnic so rekli, da naj ostanejo pod privatno kontrolo. Temu so dodali, da naj javnost izvrši svoje dolžnosti napram železniškim družbam, železniške družbe pa napram javnosti. Prav nič niso omenili, da so naklonjeni nacijonalizaciji ameriških železnic po Plumbovem načrtu. Glede trgovske mornarice so se izrekli, da se naj napravijo še nadaljni poizkusi, da pride trgovska mornarica pod privatno kontrolo, preden pride popolnoma pod vladno kontrolo.

Glede davkov so imeli različne želje. Vse te želje se nanašajo na bizniške interese. Naklonjeni so mednarodnemu proračunu, ki se naj predloži kongresu. Rekli so, da so za omejeno in selektivno izseljevanje.

Prav odločno so povedali, da nikakor niso za vojaško nagrado v denarju. Niso pa ničesar rekli, da se naj sprejmejo nove postave, po katerih bi bilo mogoče prijeti vojne profitarje, ki so nagrabili miljone in tisočake, ko so naši fantje bili v Franciji in tvegali tam svoje življenje.

Zagovarjali so sedanji carinski sistem.

Povedali niso nič novega. To, kar so zdaj povedali novemu predsedniku, so zagovarjali, ko je bil še pokojni predsednik Harding živ.

Nihče ne odreka zastopnikom velebizniških interesov pravice do izražanja svojih želj pred predsednikom. To je njih pravica, kakor imajo farmarji in industrijski delavci pravico, da naznanijo predsedniku svoje zahteve.

Nekaj drugega je, na čigave želje se bo oziral kongres, ko se snide k zasedanju v jeseni. Ako se bodeta kongres in predsednik ozirala le na želje zastopnikov velebizniških interesov, tedaj ne bo nihče razočaran, ki opazuje gibanje med ameriškim ljudstvom, ako bodo zastopniki velebizniških interesov prihodnjo jesen po končanih volitvah delali kisle obraze. Kajti ljudstvo bo z glasovnico odgovorilo, kakšne so njegove želje. Demonstriralo bo z glasovnico na tako izrazovit način za svoje želje, da bodo zastopniki velebizniških interesov v novem kongresu pogrešali marsikaterega kongresnika in senatorja, ki se je oziral na želje zastopnikov velebizniških interesov. Znamenja so se že letos pokazala, kako sodi ljudstvo o željah velebizniških interesov. Prihodnje leto bodo pa ta znamenja še bolj vidna, ako se ne bodo vpoštevale ljudske želje.

ŽELEZNA PETA NA GRŠKEM.

Tudi ljudstvu na Grškem so pripovedovali, da se bojuje za svojo svobodo in samoodločevanje, ko so grške čete izkrcali v Mali Aziji, da potisnejo turške čete nazaj in se tako zadosti grškim ekspanzistom in imperijalistom.

Mogotci na Grškem so zdaj pokazali, kako znajo držati svojo besedo. Razpuščene so vse delavske strokovne organizacije in zaplenjen je ves njih denar v blagajnah. Zdi se, da so se grški mogotci naučili te državniške modrosti od avstrijskih in nemških mogotcev, kajti tudi tam je bilo v navadi pred trideset leti, da so razpuščali delavske strokovne organizacije in zaplenjevali njih premoženje. Zadnjo tako lumparijo so avstrijski mogotci izvršili, ko so razpustili strokovno organizacijo železničarjev in zaplenili njeno premoženje. To je povzročilo, da je ljudstvo v Avstriji tako ljubilo svoje mogotce, da je propadla, ko so mogotci ljudstvo potrebovali.

Kar se je dogodilo avstrijskim in nemškim mogotcem, se lahko pripeti tudi grškim mogotcem. Zdaj teptajo ljudstvo z železno peto, a prišel bo čas, ko bodo klicali ljudstvo na pomoč, katerega zdaj gazijo. Takrat bo pa ljudstvo odpovedalo!

SLIKE IZ NASELBIN.

Iz okolice Finleyvilla, Pa. — Novic ravno ni poročati, ker je vse po starem. Delo je še precej dobro, samo zaslužek je pičel. Pa kaj, saj se še dobijo ljudje, ki bi delali za $1 13 ur, tako kot je rekel mr. Harding. Takih seveda ni veliko. Sedaj res vidimo, da je predsedniško delo v nevarnosti.

Slišal sem nekakšno petje iz Ramseyja, Ohio, kjer so pečlarji ustanovili klub po svojem imenu. Klub brez imena, ha, ha. Vidiš, Florjanček, stvar je težavna. Pri taki organizaciji mora biti pet odbornikov in potem pa mora biti še najmanj pet dobro stoječih članov, da lahko izvolite onih pet, če se slučajno odpovedo stari odborniki.

Kot smo sprevideli, je vaš "pečlarski klub" tudi brez vsake numare, šteje pa s člani in odborniki en krat dva, kar je pri nas cela dva člana. Poslal bi vam svojega sopečlarja, ki bi prevzel predsedniško delo in govoril sem že z njim, če bi hotel iti. "No, pravi, seveda, France, že obljubim in grem, pa sedaj še ne.

"Zakaj pa bi sedaj ne šel, Tonček", ga vprašam.

"Kaj ne veš, France, da še zmerom prodajajo "arnke" v škatljah. Tam se vendar še zmerom le bolj s krompirjem "futrajo"."

Malo mestece Finleyville je res prijazno, posebno še na "Labor Day", ko je vse mestece v zastavah in razsvetljeno, vse slavnostno oblečeno, da je veselje pogledati. Na ta praznik je semenj in ples kar na cesti s finleyvillskimi godci. Ne hvalim pa mestece zato, da bi koga vabil sem. Naselbina je res lepa, a težko je najti tu Slovenca, ker v resnici sva tu samo dva "barona" pečlarja. Pa vseeno je dosti razvedrila.

Ker ni daleč do naselbine Library, kadar moj jezik malo zastane, pa jo uberem tja, da ga zopet razmajam.

Kakor nesreča nikjer ne počiva, tako pa tudi tam ne. Pred nekako šestimi tedni se je ponesrečil rojak Anton Strmolan in dne 24. avgusta je zopet doletela nesreča znanega rojaka mr. Ocepka, obadva iz Library, ki se nahajata v Pittsburghu v Mercy bolnišnici. Želim jima skorajšno zdravje. Saj vemo, kako dolgočasno je v taki bolnišnici. Bil sem sam notri od 23. avgusta pa do 1. septembra in zdelo se mi je kot bi bil notri cela dva meseca. Tudi hrana ni bila kdovekaj. Za zajtrk slana voda, opoldne "church" in za večerjo zopet kako voda. Toliko, da te pustijo pri življenju.

H koncu dopisa pozdravljam vse pečlarje in čitatelje Prosvete. — **Frank Pernishek.**

Farrell, Pa. — Dne 25. avgusta se je vršila lepa in zanimiva igra "Mati", katero je priredil dramatični klub "Prešeren" iz Girarda, Ohio. Klub "Prešeren" je še mlad, pa vendar je že dal nekaj lepih iger. Omenim naj glede igre "Mati".

O tej igri bi res lahko rekel, da je bila dovršena in ne morem kritizirati igralcev. Uloga gospe Strelčeve je bila res lepo rešena, le glas je bil malo šibek. Tinka je rešila vlogo kar najboljše. Če pomislimo na tako veliko vlogo, moramo reči, da je prav mojstrsko dovršila svoje delo. Ivan je rešil povoljno, čeprav je bil to njegov prvi nastop na odru. Le tako naprej. Vsaka uloga bo šla ložje, začetek je pač težak. Tudi Milan je lepo pogodil. Vse njegove kretnje so izražale, kaj mu želi duša. Milan in Tinka, oba sta rešila vlogi dobro kakor pri igri "Mož beseda". Tako sta dobila priznanje tudi sedaj in želim ju videti kmalu zopet na našem odru. Križnik je rešil vlogo v veliko zadovoljstvo, zlasti je pogodil s svojim zopernim pogledom na Tržanko. Glas njegov je bil močan in lahko umljiv. Vloga župnika je bila izborno pogodena. Besede so se glasile tako lepo in milo, da so bili prisotni kar presenečeni. Lepo je pokladal besede na mlada srca, da so res morale oživeti ljubezen do domovine in "do roda dragega". Kretnje Tržanke so bile izvrstne in izreči se moremo le pohvalno.

Obleka, njeno krilo, klobuk, pa cekar in dežnik, vse to je dalo sliko res prave tržanke. V taki vlogi je pogodila s Križnikom, kateri pa je gledal na njo kot ris. Ona mu je vračala svoj lepi, a hinavski pogled, po strani pa mamljikala Tinki. To je bila res vloga zanjo. Silva je bila duša te predstave. Govorila je glasno in lepo in njene kretnje so bile najboljše. Prizor nje z Milanom je bil nekaj krasnega. Tudi cigan je rešil vlogo v največjo zadovoljivost.

Igralcem gre torej vsa čast ter želimo, da se kmalu zopet vidimo. Kar se tiče scenerije, smo pa bolj površni iz enostavnega razloga, ker naši odri nimajo na razpolago vsega, kar bi bilo treba. Menda tudi ne bodo nikdar imeli potrebnega.

Igro "Mati" so priredili v korist Slovenskega delavskega doma v Farrellu, Pa. Dobiček je bil lep, občinstva polna dvorana. Ni bilo pa nečesa, kar je najbolj potrebno pri taki predstavi. Treba je namreč, da se ljudstvo vzdrži, a namesto, da bi bilo tiho in mirno, je polno govorjenja in vsakovrstnega ropota, pa naj bo pri malih ali velikih.

Poleg Slovencev so se udeležili tudi bratje Hrvatje, ki so se pričeli zanimati za naše predstave. Zato je naša dolžnost dati narodu, da ima poleg zabave tudi kaj duševnega vžitka.

Društvo "Prešeren" se najuljudnejše zahvali rojakom, ki so nas posetili. V imenu Slovenskega delavskega doma najlepši pozdrav. — **Frank Kramar**, predsednik.

Waukegan, Ill. — Napredek v naši naselbini nikdar ne počiva. Ne smem se sicer preveč hvaliti, vendar lahko rečem, da gremo, čeravno ne preveč hitro vsaj počasi naprej, upoštevajoč pregovor, ki pravi, da naglica ni dobra. Da imamo podporna, kulturna in gospodarska društva, smo lahko ponosni, ampak treba nam je še duše življenja, to je godbo. Ne samo godbo, da nosi ime, mi rabimo godbo z imenom in izvrševanjem svojih dolžnosti. Dati moramo priložnost mladini, da doseže nekaj, kar ljubi vsak telesno in duševno zdrav človek.

Dne 21. avgusta se je sešel izvoljen odbor društva "Sloga", št. 14, žensko društvo "Moška enakopravnost, št. 119, oba spadajoča k S. N. P. J. in društvo Slovenskega narodnega doma. Na tej seji je bilo sklenjeno, da odbor pozove potom dopisa v "Prosveti" stariše, člane društev S. N. P. J. in Slovenskega narodnega doma, da prijavijo svoje otroke, kateri imajo veselje do godbe in se uče že od poprej. Prijavijo naj jih v Slovenskem narodnem domu pri oskrbniku ali pa naj jih osebno pripeljejo v soboto zvečer dne devetega septembra ob osmih v dvorano št. 3 od spodaj. Omenjenega večera bomo ukrepali naprej o tem.

Upam, da nihče izmed vas, slovenski stariši, ne bo nevošljiv svojemu otroku, ako ima veselje do godbe, da bi mu branil. Vpisan bo vsak, ki se prijavi in je izpolnil 12. leto. Kličem vam, stariši, na svidenje v soboto zvečer dne devetega septembra!

Za odbor — **M. C. Warsek.**

VESTI IZ PRIMORJA.

Kmetijska šola v Opatiji se zapre. Tako so sklenili Italijani, da bi lažje izvedli italijanizacijo Istre.

Sankcionirano nasilje. Italijanski minister Oviglio je potrdil odlok predsednika goriškega sodišča Brelicha, da je raba slovenskega jezika prepovedana na sodiščih in da se slovenski sodniki ne smejo niti med seboj slovensko pogovarjati. To pa vsled tega, ker se je Italija odločila, da raznarodi Slovence, kakor je ciničnо pripoznal minister Oviglio.

V Trstu je umrl urednik "Edinosti", g. Franc Novak.

Slovenskim pevcom je bilo v Gorici ob priliki pogreba pok. Novaka prvič prepovedano peti v cerkvi.

Na goriškega senatorja Bombiga, bivšega goriškega župana, je izvršil Matteo Collazio iz Reke atentat. Bombig je bil le lahko ranjen. Vzrok atentata še ni pojasnjen.

Književne vesti.

"Jadranska straža" je naslov hrvaški reviji, ki izjaja v Splitu. Osma številka je izšla z vsebino: Mornarica važen faktor zunanje politike, I. J. Lahman, Podmornica na wašingtonskej konferenci, Šaškijević; dalje o trgovski in vojni mornarici. Revija se največ peča s strokovnimi in političnimi mornarskimi vprašanji in je tudi ilustrirana. Revijo naročite v Splitu, Novem Sadu ali Gjenoviću.

U. M. W. of A. pomaga neunijskim rudarjem.

(Leland Olds za Fed. Press.)

Podjetniki rudišč bituminoznega premoga so v svojem poročilu o neunijskih rudnikih povabili zvezno premogovno komisijo, naj pride in se prepriča o krasnih uspehih, ki so jih dosegli neunijski rudarji po zaslugi — unije. Podjetniki pa seveda pozabljajo, da bi dali za izboljšanje razmer za rudarje v njih rudnikih priznanje uniji. Sedaj, ko so bili operatorji neunijskih rudnikov vsled stavke zadnjega leta prisiljeni izboljšati razmere za rudarje, četudi jim še niso priznali unije, pa vabijo zvezno premogovniško komisijo, češ, poglejte, saj mi damo rudarjem vsega, kar hočejo tudi brez unije. V resnici pa so bili na izboljšanje razmer za delavstvo v svoji rudiščih samo primorani.

Pa ravno v teh razmerah se vidi, kako potreben je dandanes sistem "check offa" po vseh premogovnih poljih, na kateri način je najložje ohraniti v uniji tudi mlačneže kakor člane, ki se zavedajo, da samo z organizirano aktivnostjo delavci lahko prisilijo podjetnike k obdržanju človeških razmer v industriji. Podjetniki pa to hočejo, da bi z nekoliko izboljšanimi razmerami v industriji bituminoznega premoga, kjer so še neunijski delavci, lahko pokazali, da je sistem "check offa" nepotreben.

Pred letom dni pa so ravno ti operatorji z vsemi svojimi močmi delali na to, da bi rudarji po neunijskih poljih delali daljše delavnike in pri vsem tem imeli manjšo mezdo. Sedaj so svoje stališče spremenili. Sedaj izjavljajo:

"Po vseh neunijskih poljih je uveden osemurni delavnik za rudarje in zaslužki neunijskih rudarjev so najmanj tako visoko, kakor oni rudarjev na unijskih poljih. Stanovanjske in življenjske razmere rudarjev po neunijskih rudiščih so ravnotako udobne kot po unijskih in daleč nadkriljujejo po udobnosti razmere poljskih delavcev ali pa neizučenih delavcev. V vsem imajo rudarji po neunijskih poljih ravno toliko ako ne več udobnosti kot unijski rudarji."

Podjetniki v svojem povabilu premogovne komisije, naj si ogleda izboljšane razmere po neunijskih poljih, v prvi vrsti kažejo na okraj Mingo v Zapadni Virginiji. Bahajo se, kako dobre so tam razmere za rudarje, ker nimajo unije in ni uveden sistem plačevanja unije z utrganjem prispevkov pri plači. V svojem povabilu pravijo, da so nekateri rudarji v Loganu, Pocahontasu in Winding Gulfu zaslužili leta 1921 tudi po $4.000. Z neštetimi dobrotami se bahajo samo zato, ker ni tam uvedena unija in pravijo, da tam žene rudarjev lahko rabijo električne pralne stroje, imajo fine kopelji, električno kurjavo, dobre vodne napeljave, za delavske otroke so dobre in moderne šole, dobri zdravniki, lepe cerkve itd. S takim, pravijo, da se rudarji po unijskih poljih ne morejo ponašati.

"Sploh so bili življenjski pogoji po kompanijskih naseliščih, kjer ni uvedena unija, v vseh ozirih najboljši", zaključujejo dobričine podjetniki v svojem poročilu.

Pač lepo znajo peti premogarski podjetniki z neunijskih polj. Rudarji sami, ki okušajo žalostne razmere, še vedno vladajoče po nekaterih neunijskih krajih, bodo prvi spoznali, kako zelo znajo "farbati" podjetniki javnost, samo da bi uspeli pri njih stremljenju za odpravo "check off' sistema, kar se baš sedaj silno prizadevajo. V resnici so na splošno razmere po neunijskih poljih za rudarje nekoliko ugodnejše, toda to ni zasluga podjetnikov in njih velikodušnosti pač pa rudarjev samih, ki so lansko leto tako vztrajno bili na stavki skupno z organiziranimi rudarji. Po četudi zdaj tu in tam izboljšujejo razmere po posameznih krajih, se to vrši samo radi tega, ker bi podjetniki radi dokazali, da rudarji dobro izhajajo tudi brez unije. Ko bi se jim nakana posrečila, pa bi uvedli zopet še toliko slabše razmere, kot so vladale kdaj prej. Razmere si morejo izboljšati le rudarji sami, ki potom organizacije lahko prisilijo podjetništvo k izboljšanju delovnih in življenjskih razmer.

Ali želiš znati pravilno pisat in čitat angleško? Naroči si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

NOVA KNJIGA! NOVA KNJIGA!

"Pater Malaventura"
in
"V kabaretu"

Spisal Zvonko A. Novak. Ilustracije narisal Stanko Žele.

Izdala in založila Književna matica S.N.P.J.

Povest iz življenja ameriških frančiškanov. To je prva slovenska knjiga v Ameriki, ki ima izvirne slike. Fina trda vezba. Stane $1.50 s poštnino vred. Rojaki, sezite po tej knjigi, ne bo vam žal!

Naročbe sprejema

Književna Matica S. N. P. J.
2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Izpolnite, izrežite in pošljite na gornji naslov sledeči

NAROČILNI LISTEK.

Književna matica S. N. P. J.,
Chicago, Ill.

Tukaj pošiljam $1.50 za knjigo "Pater Malaventura" in "V kabaretu", katero mi pošljite takoj poštnine prosto.

Ime .....

Naslov .....

.....

(Opomba: S tem listkom je treba tudi poslati denar.)

...a delavstva o cerkvi je različna.

...EJŠNJA VEČINA NIMA ...VANJO ZAUPANJA.

...ina gleda bolj z milimi očmi nanjo.

New York, N. Y. (Fed. Press.) ...List "Churchman", liberalno ...ilo metodistovske episkopalne cerkve, prinaša zbirko izrekov ...erkvi, katere so izrekli voditelji strokovno organiziranega de...tva in uredniki delavskih ...kovnih listov. Več ko polovi... voditeljev strokovno organizi...ega delavstva in urednikov ...skih strokovnih listov izja..., da delavstvo gleda danda... na organizirano vero z neza...jem in dvomom v srcu. Vo...lji in uredniki pravijo, da ...v, ki ga izvajajo na cerkev ...ati darovalci pospešuje raz...no zavednost in rodi nejevo...

"Cerkev je z močnimi," piše ...Iapkowsky, urednik lista "Ju...", glasilo krojaške organiza... "International Ladies Gar... Workers' Union". Kadar ...stvo postane sila, takrat bo ...cerkev z delavstvom."

...ajhno število voditeljev in ...lnikov sodi, da sta delavstvo ...cerkev pričeli kooperirati, ker ...pričeli nekateri duhovni ra...evati delavsko stališče. Neka... delavski voditelji, ki hodijo ...lne v cerkev, pa izjavljajo, da ...bilo nikdar med delavstvom ...cerkvijo kakšne sovražnosti.

"Strinjam se z unijskim od...nikom, ki je rekel, da cerkev ...a ničesar za svobodnega člo...ka, ki nosi delavne hlače," iz...lja C. F. Stoney, bivši urednik ...a "Intra-Mountain Worker". "Sugestiral bi, da cerkev pre...a sleditи zlatu ali da jo vodijo ...atini, in naj sledi Kristu. Uči ..., kot je on učil in dela naj, ...je on delal."

Albert F. Coyle, urednik lista ...Brotherhood of Locomotive En...eers Journal", ki je študiral ...oslovje na univerzi v Yalu, ...a diplomo te univerze in je ...episkopalne cerkve, piše:

"Odprto verjamem, da se splo...e cerkvi ne zaupa in dvomi o ...i. Dvomim, ako je stališče pra...no, ampak je kljub temu fakt. ...kaj! Mislim, da je temu krivo, ...primanjkujejo stiki."

Ellis Searless, urednik strokov...ga glasila rudarske organizaci... meni, da je preveč "miloščи...", pa premalo prave vere v ...ni cerkev.

Po mnenju Paul Scharenberga, ...dnika strokovnega glasila po...rcev, so duhovni le ljudje in ...kler prejemajo največ dohod...v od podjetnikov, tedaj se za...nj pričakuje, da nastopijo ...ti njihovim interesom.

Warren S. Stone, predsednik ...rokovne organizacije strojevo...j in kurjačev, meni, da je ne...ca, da ni duhoven tako dobro ...srca, s katerim se snide po...rečni delavec, kakor je bil du...ven, katerega imenuje.

L. H. Moore, urednik lista "Union Labor Bulletin", pravi: ...verjamem, da cerkev in delav...o pričneta kooperirati." Po ...govem mnenju ni delavstvo ...klonjeno cerkvi, ampak to se...j izginja.

Daniel Tobin, predsednik stro...vne organizacije šoferjev, voz...ov itd. in še par drugih vodi...jev strokovno organiziranega ...avstva meni, da je cerkev iz...ila precejšnje delo, ko je podr...la stavko rudarjev in železni...rjev. Tobin celo izjavlja: "Vsak, ki izjavlja, da cerkev ni ...jazna napram delavcem, je ig...rant ali pa ima predsodke pro... veri."

VAŽNA IZNAJDBA.

Washington, D. C. — Depart...nt za potranje zadeve je delal ...kuse z lignitom. To je pre...g, kakršen se koplje v Kočev...i in pri Velenju v Sloveniji in ki ...nahaja v velikih plasteh v Se...ni in Južni Dakoti. Ti poizku...i so povzročili, da so izumili peč, ...spremeni lignit v antracit ali ...di premog.

Strokovnjaki cenijo lignit v Se...ni in Južni Dakoti in v Mon...ni na 964 miljard ton. Dozdaj ...morali uvažati antracit v te po...jine, ki imajo zelo hudo in tr...zimo.

Zdaj bodo lahko kurili z ligni...m in ne bo treba več uvažati ...tracita iz vzhodnih držav.

Naročite "Prosveto" vašemu ...dniku ali prijatelju v stari ...domini.

Razne vesti.

ŽELEZNIŠKE DRUŽBE BODO NAJBRŽ ZOPET ISKALE SPOR

Chicago, Ill. — Samoposebi se razume, da bodo sprevodniki, kurjači, premikalci in strojevodje zahtevali, da se jim vrne stara mezda, ki jim je bila utrgana v letu 1921 dne 1. julija, ko se je splepala nova pogodba.

Draginja ni odpravljena, dasiravno so takrat naglašali, da se vračamo v normalne čase. Zgodilo se je pravzaprav narobe, kajti cene za življenske potrebščine so pričele plezati navzgor, mesto da so pričele padati.

Mezde strojevodij, sprevodnikov, kurjačev in premikalcev so v primeri z drugimi delavci nizke. Služba na železnici je veliko bolj nevarna kot delo v tovarni. Strojevodja pri osobnem vlaku zasluži šest dolarjev na dan, pri tovornem pa sedem dolarjev in 44 centov. Kurjači so plačani prav mizerno. Njih mezda je od $4.50 do $5.38. Najbolje so plačani kurjači pri tovornem vlaku. Ako se vpošteva odgovorno in težko delo kurjača, je taka mezda zelo mizerna.

Sprevodniki prejemajo od $6.00 do $6.40 na dan, zavirači pa od $4.40 do $4.88. Preddelavce premikačev prejema po $6.32, premikač pa po $5.84 na dan. Ogibališčni čuvaji so najslabše plačani, kajti oni prejemajo le po $4.40 mezde na dan.

Železniškim družbam ni všeč, da morajo plačati za čezurno delo časinpol. Družbe bi najrajše videle, da se čezurno delo odškodi z navadnim časom, kajti če to dosežejo, bi bil osemurni delavnik odpravljen in železničarji bi zopet garali po štirinajst in več ur na dan. Kakor hitro bi se to zgodilo, bi železniške družbe zahtevale znižanje mezde, kajti kazale bi le na zaslužek železničarjev, pri tem pa zamolčale, koliko ur so morali delati uslužbenci za svojo mezdo.

Zastopniki raznih prometnih uslužbencev so se sešli v Chicagu, da se razgovore o svojih zahtevah in na to sestavijo svoje zahteve.

Dozdaj še niso železniški uslužbenci predložili nobenih zahtev. Ravnotako niso še železniške družbe oficijelno povedale kaj zahtevajo. Kljub temu pa izjavljajo nekateri, ki so dobro informirani o željah železniških družb, da bodo prišle s takimi zahtevami na dan, ki prav zanesljivo povzročilo spor.

Železniške družbe so porazile železniške delavce, ki delajo v železniških delavnicah, in zdaj udarijo po uslužbencih, ki so nastanjeni v prometni službi. Ako tega ne store in odnehajo, je vzrok za ta pojav iskati v močni opoziciji v kongresu v prihodnjih kongresnih volitvah, ki se vrše prihodnje leto. Pri nadomestnih volitvah so bili kandidatje privatnih železniških interesov poraženi povsod. Mogoče je, da so se predsedniki železniških družb iz izida nadomestnih volitev nekaj naučili. Vse je mogoče.

SKRAJNA SIROVOST.

Chicago, Ill. — William Wetge, star 52 let, je bi železniški čuvaj. Svojo službo je opravljal na železniškem križišču v Palatinu. Ko je stal na križišču in svaril avtomobiliste, da prihaja osobni vlak, je po cesti pridrvil avtomobil s hitrico petdeset milj v uri in povozil do smrti čuvaja. Divjak se ni zmenil za povoženega čuvaja, ampak je divjal s svojim avtomobilom naprej. Lovili so ga cestni stražniki na motoreciklih, pa jim je ušel.

Dozdaj je bilo v Chicagu ubitih od avtomobilov štiri sto štiri in petdeset oseb v osmih mesecih in štirih dnevih.

Zdi se, da je svet poblaznil in da je postalo ubijanje ljudi z avtomobilom navaden šport, katerega se sme udeležiti vsakdo, ki premore avtomobil. Za človeka, ki hodi peš v Chicagu, je zdaj ravno tako nevarno, kot za vojaka ob času bitke v strelskem jarku.

POMORSKI KAPITANI IN KRMARJI DELAJO ZAKLJUČKE.

New York, N. Y. — Pomorski častniki so organizirani v društvu "Neptun". Udeležili se niso stavke pomorcev v letu 1920.

Zdaj skušajo ti pomorski častniki pronajti, kakšno taktiko zavzame napram njim organizacija brodolastnikov. Po izjavi J. F. Millikena, tajnika "Neptuna", niso imeli nobene sreče in pričeli so spoznavati in delati zaključke, da so brodolastniki nehvaležni.

Milliken je pisal Winthropu L. Martinu, podpredsedniku in ravnatelju organizacije brodolastnikov, zelo vljudno pismo, v katerem ga je informiral, da bo organizacija 'Neptun' za prihodnjost se poprijela gotove taktike v ameriškem plovstvu.

Pismo pravi: "Večkrat smo skušali kooperirati z Vašim društvom in nikdar se niso brodolastniki potrudili, da bi nam prišli naproti na pol pota."

Pomorski krovni častniki se niso v letu 1920 držali samo proč od stavke, ampak so podpirali borodolastnike, ko so si prizadevali dobiti subvencijo. Brodolastniki jim pa za ves ta trud niso izrekli najmanjše zahvale. Zdaj pravijo, ako ne bodo brodolastniki malo bolj vljudni, tedaj se kmalu odločijo za taktiko.

ŽALOVANJE ZA HARDINGOM KONČANO.

Washington, D. C. — Uradno žalovanje v predsednikovi Beli hiši za pokojnim Hardingom je bilo v torek končano.

Potres v Turkestanu.

Pariz, 5. sept. — Iz Carigrada poročajo o močnem potresu v Turkestanu. Več vasi je bilo razdejanih.

(Turkestan je ruska mohamedanska provinca v srednjezápadni Aziji.)

KAOS, GLAD IN SMRT VLADA NA JAPONSKEM.

(Nadaljevanje s prve strani.)

pol bušljev riža in 50,000 pikul surove svile.

O usodi francoske kolonije v Tokiju, v kateri je bilo 115 katoliških duhovnov, še ni glasu. Vseh Francozov je bilo okrog 600 v Tokiju in Jokohami. O nemškem poslaniku dr. Solfu tudi še ni nobenih vesti.

Ubiti japonski aristokrati.

Mnoge japonske aristokrate je zadela smrt, ko je potres podrl njihove palače in letoviščne vile. Kolikor je do zdaj znano, so mrtvi sledeči: princ Matsuka, maršal in princ Kanin, potomec 113. cesarja, princesa Kanin, princ Rigašikuni, princ Šimadzu, princesa Jošiko, princ Masajoši Matsukata, bivši ministrski predsednik in princ Moromasa Hišikuni.

Bojna flota je izgubljena?

Moskva, Sovjetska Rusija, 5. sept. — Iz Vladivostoka je prišla vest, da sta potres in tajfun na Japonskem potopila mnogo velikih japonskih bojnih ladij.

Peking, 5. sept. — Iz Osake poročajo, da se je odprl nov vulkan v pogorju Čičebu, 50 milj severnozapadno od Tokija, ki silovito bljuje lavo.

Niko, poletno bivališče japonske cesarske rodbine, je tudi poškodovano, toda regentu in njegovi družini se ni zgodilo nič žalega.

Dež je pogasil ogenj.

Harbin, Mandžurija, 4. sept. — Potniki iz Osake so prinesli vest, da je Tokijo gorel od torka zjutraj, nakar se je izlil dež, ki je pomagal pogasiti ogenj. Dež je povzročil veliko trpljenje med miljoni beguncev, ki tabore na prostem zunaj na polju. Ves čas od soboto, ko je prišla nesrečа, je vlada na Japonskem silna vročina. Toplomer je kazal 150 stopinj Fahrenheita.

Ugibanja o številu žrtev.

Tomijoka, Japonska, 5. sept. — Japonsko notranje ministrstvo domneva, da je v Tokiju 150,000 mrtvih, v Jokohami 110,000, v Jokosuki 60,000 in v Atami 10,000. Iz drugih krajev še ni poročil. Število ranjencev bo morda znašalo miljone.

Od zadnje sobote je bilo zabeleženih 216 potresnih sunkov; samo v nedeljo so se tla stresla 57-krat. Šest bojnih ladij je včeraj priplulo v pristanišče Jokohame.

Nov otok je vstal iz morja.

San Francisco, Cal. — Medtem ko so včeraj poročali iz Šangaja, da so trije japonski otoki izginili med potresom, poročajo danes iz istega mesta, da se je pojavil nov otok v bližini polotoka Idzu.

Isto poročilo se glasi, da je morje zalilo provinco Ošimo na južnem koncu otoka Hokajdo.

Trije veliki problemi.

Japonska vlada se mora zdaj baviti s tremi gigantičnimi problemi. Prvi problem je, kako nasičevati petnajst miljonov oseb in jim preskrbeti začasna stanovanja. Vlada se bo morala poslužiti rekvizicij živil v drugih krajih, ki niso prizadeti. Pomožno delo se že organizira v vseh japonskih mestih, ki so ušla katastrofi.

Drugi problem je, narediti iz kaosa mir in red v razrušenih mestih, kjer se je — kot poročajo — že pojavilo ropanje živil in dragocenosti. Obsedno stanje je razglašeno po vsej potresni coni in vojaki imajo ukaz, da ustrele tatove in roparje na mestu.

Tretji problem, ki je največji, je rekonstrukcija podrtih mest in pristanišč, železnic, mostov in predorov, cest, telegrafa in telefona. Po najnižjem računu bo treba pet miljard dolarjev za to delo, ki mora trajati najmanj dvé leti. Po zelo konservativnem domnevanju bo vzelo 25 let, predno se Japonska dodobra opomore od tega udarca.

Ameriški Rdeči križ bo dal pet miljonov.

Washington, D. C. — Apel predsednika Coolidga za pomoč nesrečni Japonski ni bil brez odziva. Denarni prispevki prihajajo od vseh strani. Rdeči križ se je zavzel, da zbere za prvo silo pet miljonov dolarjev. Ta vsota bo proporčno razdeljena po mestih. Na Chicago odpade $800,000.

Strah pred revolucijo.

(Po Ernestu Untermannu.)

Uredniški člankarji so zadnje čase posvetili velik del svojega pisanja k razpravljanju o prerokovanjih strašne revolucije v tej deželi, ki bi lahko nastala po državljanih enega ali drugega razreda. Večina kapitalističnih urednikov in državnikov pa se pokazuje, da se ji napovedi o revoluciji ne zde tako resne in malo se brigajo zanje. Čutijo se čisto varne pred boljševizmom iz enostavnega razloga, da ameriško ljudstvo v večini ima rajše napredek mirnim in zakonitim potom kot pa revolucijo.

Zdi se, da naši vodilni državniki mislijo, celo če bi prišla revolucija, da bi jo bilo lahko streti. Moderne strojne puške, tanki, letala in vsa druga vojna priprava pa napravlja revolucijo v današnjem času še toliko težavnejšo kot je bila kdaj prej v državi, kjer sta vzdrževani močni in disciplinirani armada in mornarica.

Nekateri pravijo, da pod takimi okoliščinami nikdar ne more biti kaka revolucija uspešna. Ruska boljševistična revolucija je pridobila oboroženo silo v državi od reakcijonarjev na svojo stran in cela armada zmernejšega Kerenskijevega režima se je pridružila boljševistični revoluciji. Nemški vojaški voditelji z vso oboroženo silo so bili premagani po nekaterih rebelih, ki so dobili izkušnje v vojski in tako tudi dve bolgarski revoluciji sta bili sila hitro uspešno izvršeni, čeprav jih niso vodile strogo disciplinirane vojaške sile, temveč le rebeli, ki so tudi dobili izkušnje v vojni. O francoski mornarici, ki je križarila po Črnem morju, nikakor ne moremo trditi, da je bila nepopolna in šibka. Taka je šla nad boljševike, pa bila je zdrobljena in občutno poražena.

To so bili kajpada izjemni slučaji, kjer je bila revolucija ene ali druge strani uspešna. Take revolucije so se pripetile in bile uspešne v državah, katerim so bile zadane težke rane dolge vojne in je bila vojaška disciplina v državi neorganizirana radi neuspehov v vojni. V državah, ki se štejejo med zmagovite po zadnji vojni, bi bila taka revolucija nemogoča. Bila pa je mogoča revolucija v Italiji. Mussolinijeva dosega moči je bila revolucija v državi, ki je bila v zadnji vojni zmagovita — vsaj šteje se med take. To je bila revolta in napad proti pravi demokraciji v državi, torej napad nazadnjaštva nad naprednim slojem in uvedba diktature. Revolucija na Grškem pa je prišla po zmagi in po porazu.

Po teh izkušnjah o revolucijah, ki so se pripetile v državah, kjer so bile vojaške sile dobro organizirane, kakor tudi tam, kjer jo vladal pravi kaos, torej še ne moremo nikakor trditi, da bi v deželi kot je Unija, ki ima vso moderno orožje in organizirano vojaštvo, ne moglo priti do revolucije. Saj vidimo, da so revolucije prišle v deželah, kjer je bila vojaška sila najpopolnejša in se je vojaštvo takoj ob postanku revolucije pridružilo na stran revolucijonarjev in pustilo na cedilu vladajočo skupino.

Pri vseh diskuzijah o možnosti in nemožnosti revolucije pa razpravljalci pozabljajo na eno najznačilnejših dejstev. Pred vojno je bilo v mnogih evropskih državah zelo jako socialistično gibanje in socialistične organizacije so že nekaj štele. Boljševiki in reakcijonarji pa so vprizorili nasilne revolucije samo po državah, kjer je bila socialistična stranka šibka.

Tudi v Združenih državah ne bo nikake nasilne revolucije tako dolgo, dokler tok napredka proti politični in industrijalni demokraciji ne bo ustavljen po nazadnjaški prenapetosti in izigravanju. Če bodo prvaški ameriški kapitalisti hoteli zgraditi jez proti reki napredka in bodo hoteli preprečiti normalno naraščanje velike popularne stranke kakor je ona nemških socialistov ali angleških laboritov, tedaj bodo dobili nasilno revolucijo. Tok napredka se ne da ustaviti.

Če bo izbruhnila kdaj revolucija v Združenih državah, bo uspešnejša kot je bila ona ruskih boljševikov. Ameriški državljani so izobraženejši kot Rusi in bodo znali izvesti spopoljenejšo in učinkovitejšo revolucijo. Če bo tedaj ostalo v Evropi še kaj kapitalističnih vlad, se te ne bodo prizadevale, da bi tu posredovale kot so se hotele vtikati malone vse v ruske zadeve in so nastavljale zanjke ruskim boljševikom. Da bi preprečile revolucijo tu, jim bo nemogoče in se tudi ne bodo prizadevale, kajti ameriška revolucija bi črtala njih dolgove stricu Samu.

Mirna ali krvava revolucija, to je alternativa za vladajoči razred. Če ima ta kaj razuma, bo rajše sprejel revolucijo mirnim in postavnim potom kakor pa krvavo revolucijo.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904. Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:

UPPRAVNI ODSEK:

Predsednik Vincent Cainkar, podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 81, Johnstown, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolniškega oddelka Blaz Novak, gl. blagajnik John Vegrich, urednik glasila Jože Zavertnik, upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODSEK:

John Underwood, predsednik, 407 W. Hay St., Springfield, Ill., Martin Železnikar, Box 276, Barberton, Ohio, Fred A. Vider, Box 673, Ely, Minn., John Teršelj, Box 52, Hendersonville, Pa., John Goršek, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODSEK:

OSREDNJE OKROŽJE: Blaz Novak, predsednik, 2657-59 So. Lawndale Av., Chicago, Ill.

VZHODNO OKROŽJE: Jacob Ambrožič, Box 286, Moon, Run, Pa. John Grošelj, 14521 Pepper Ave., Cleveland, O.

ZAPADNO OKROŽJE: Anton Šular, Box 104, Gross, Kans., za jugozapad. Max Marc, Box 166, Buhl, Minn., za severozapad. Mike Zagel, 5453 S. Winchester St., Murray, Utah.

Nadzorni odbor:

Frank Zaitz, predsednik, 2630 W. 26th St., Chicago, Ill., Frank Šumrah, 5906 Prosser Ave., Cleveland, O., William Sitter, 6404 St. Clair St., Cleveland, Ohio.

Združitveni odbor:

Predsednik: Frank Alič, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill. John Oven, 2639 W. 26th St., Chicago, Ill. Jos. Sluk, 6404 Orton Ct., Cleveland, Ohio.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6233 St. Clair Av., Cleveland, O.

POZOR!—Korespondence s gl. odborniki, ki delaje v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika se naslovi: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVI: Bolniško tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN ŠTVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vobče se naslovi: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljaje na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljaje Frank Zaitz, predsedniku nadzornega odbora, šigar naslov je zgoraj.

Vsi pripisi na gl. porotni odsek se naj pošiljaje na naslov: John Underwood, 407 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, naročnina in oglasi, naročnina in oglasi vse kar je v zvezi z glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

Stavka rudarjev v revirjih Trboveljske družbe traja že četrti teden in pričakovati je, da še ne bo končana. Delavstvo se drži strogo disciplinirano ter se red in mir ni nikjer še kalil. — Večina delavstva je odšla iz revirjev, da si poišče zaslužka in kruha na kmetih. To pa ni všeč gospodom pri Trboveljski družbi. Na vse načine se ti gospodje trudijo, kako bi stavko zlomili, ter tako delavstvo zopet zasužnjili. — A delavstvo se tega dobro zaveda, da se bije sedaj boj delavstva za biti ali ne biti in da ta bój ni le boj rudarjev s Trboveljsko družbo, temveč je to v prvi vrsti boj med Zvezo industrijcev in delavstvom cele Slovenije oziroma Jugoslavije. Od tu pravzaprav prihaja tisti pritisk, da se družba poslužuje sredstev za dosego svojega cilja. Dne 26. julija je izdala družba razglas, v katerem pravi, da se smatra vse delavstvo za odpuščeno, ako v 48 urah ne pride na delo, ter da družba ne prizna niti tistih treh dinarjev poviška, na katerega je že pristala. Ob enem pa si družba pridržuje pravico, da bo po sprejemu delavstva nazaj v delo, odpustila iz službe vse nji neljube elemente. Kmalu za tem razglasom je začela nasilnim potom deložirati delavske družine iz stanovanj v Kočevju; isto je nameravala tudi v trboveljskih revirjih, kar se ji je pa ponesrečilo. Dne 6. avgusta je izdala družba zopet razglas, v katerem pravi, da se ima prvih osem dni stavke smatrati kot neopravičen "blau" ter se za te dni odtegne delavstvu od plače kot kazen pri izplačilu dne 11. avgusta. Kazen za "blau" znaša za kopača 15 Din dnevno. In v resnici je družba dne 11. avgusta to tudi izvedla, tako da je delavstvo, ki je še imelo dobiti izplačano 4—6 delovnih dni, dobilo prazne plačilne listke. Zadnji čas je obljubila družba delavstvu, da dobi tisti odtegnjeni denar nazaj, ako gre 13. t. m. na delo. Med tem časom so pognali zopet nekoliko sodrugov iz Trbovelj v celjske zapore. Vendar je na vsa ta izzivanja Trboveljske družbe delavstvo ohranilo hladno kri, ter se ni dalo zapeljati, da bi dalo družbi in političnim oblastem možnost, da bi te uničile s silo stavko rudarjev. Ostalo delavstvo Slovenije in Jugoslavije naj ima za vzgled, kako trd in neizprosen je sovražnik kapital in na kaj se ima delavstvo zanašati, kadar je v boju ž njim: le na svojo moč in na ničesar drugega!

V Bosni in Hercegovini so razpustili vse organizacije "Hanao" (Hrv. nar. omladina), češ, da stremi "Hanao" za organizacijo protinarodnih elementov v Bosni in Hercegovini.

Zagrebška špionažna šfera je stopila v odličen štadij, ker so našli neke dokumente, ki izdajajo soudeležence, med katerimi seveda ne manjkajo "Radičevci", ker te ima sedanja vlada ta trenutek interes preganjati. Ti dokumenti baje tudi dokazujejo, da je špionažna družba delala za Italijo in da je ta nameravala v Jugoslaviji dvigniti — revolucijo.

VABILO

na vinsko trgatev, katero priredi društvo "Mir", št. 142 S. N. P. J. dne **devetega septembra 1923** v Slovenskem narodnem domu na Holmes Ave., Collinwood, Ohio. Pričetek ob pol osmih zvečer.

Jesen se bliža, treba je spraviti pridelke v hram. Da bo vsakomur dobro postreženo, zato je poskrbljeno z izvrstno godbo za ples. Dobre kuharice bodo pripravile izvrsten prigrizek.

Ne bo manjkalo zabave. Tu na primer lahko pridete v občinskega kejho, katera ima tudi svojo zabavno plat. Štarokrajski žandar je sicer odurna prikazen, zlasti tedaj, ko aretira, a postava je taka, da mu tako nalaga. Vaščani kot cela občina bodo imeli svojega čuvaja in "priftrogarja" s trobento. Slišali bomo "Stradam, stradam, stradam...." Priliko boste tudi imeli biti aretirani od ljubljanskega policaja, katerih je že več pripravljenih.

Pridite, da vam pozneje ne bo žal. Za vso postrežbo vam jamči in oskrbi — **odbor.**

Križev pot pravičnega človeka.

Lahko se preganja resnica, utajiti se ne more!

(Dalje.)

Nadaljevanje zapisnika na isti dan, na istem mestu in o istem predmetu od 14.30 uri.

Vpr.: Prosim nadaljujte z odgovarjanjem na prejšnje vprašanje.

Odg.: O tatvini dolarjev sem obvestil tudi p. nadsvetnika Vrbnjaka in predsednika Zveze poštn. organizacij višjega oficijala Urbančiča.

Radi žalitve mojega očeta sem tožil g. Kurenta pri sodišču, kjer sva se poravnala na tonačin, da je plačal g. Kurent stroške in dal častno izjavo. Ta izjava leži pri sodnih aktih. Moje prepričanje je bilo, da sta me g. dr. Vagaja in g. Kurent radi tega slabo popisala, ker sem razkril dolarsko afero. Pobližje se o tem sedaj, ko afera še ni zaključena pri sodišču, ne morem izjaviti.

Vpr.: Ali mislite, da bi bilo boljše za Vas, ko tatvine z dolarji ne bi bili naznanili

Odg.: **Trpel ne bi bil toliko.**

Vpr.: Ali niste smatrali za potrebno, da pri p. ravnateljstvu izposlujete privoljenje, da smete g. Kurenta tožiti?

Odg.: Ne, zadeva ni bila nobena uradna tajnost in torej tudi ne more biti govora o kaki kršitvi take tajnosti. G. Kurent ni razžalil neposredno mene ampak spomin mojega očeta; tudi moj odvetnik dr. Poje je bil mnenja, da tu ni treba prositi privoljenja p. ravnateljstva. Pri glavni razpravi, kjer me je zastopal potem odvetnik dr. Oblak, mi je očital g. Kurent, da sem kršil uradno tajnost, na kar je dr. Oblak rekel g. Kurentu, da sta se pred preiskovalnim sodnikom izjavila tako dr. Vagaja kakor Kurent sam, da gre tu za priyatev pogovor in da je državno pravdništvo ravno radi tega ustavilo postopanje proti Kurentu. Dor. Oblak je opozoril Kurenta, da pojde stvar zopet nazaj na državno pravdništvo, če obstaja na tem, da je bila žalitev uradni pogovor.

Vpr.: "Da so te izjave neresnične, sem v stanu dokazati." S tem ste hoteli reči, da je popis Vaše osebe glede službovanja krivičen?

Odg.: Da.

Vpr.: Kako morete dokazati krivičnost tega popisa?

Odg.: To je navedeno vse v mojem pismu.

Vpr.: Vi zatrjujete, da ste z zadovoljstvom službovali v Gradcu, a ste vendar dobili v poletju 1916. ukor radi nepokornega vedenja proti službujočemu kontrolorju in neprimerne kritike neke službene odredbe. Kako zagovarjate to?

Odg.: To je bil edini slučaj v celih 12 letih. Imel sem takrat službo po turnusu od 7. do 12. in od 15. do 17., nato pa ponočno službo od 19. do 7.; gospodična, ki bi bila morala ponoči vpisavati uličnino, ni prišla v službo in tako bi bil moral še čez 7 h ostati v uradu, dokler bi bilo delo končano. Ker sem bil zmučen in lačen, sem izostal od nadaljnje službe, predno pa sem odšel, sem rekel kontrolorju Zmereschek, da daje gospodični Grassl potuho. Ta gospodična as pirantka je bila poznaje radi neopravičenega izostajanja iz službe odpoščena.

Drugače pa sem opravljal svojo službo vedno marljivo in vestno, kar lahko potrdi tudi g. nadkontrolor Batič v Mariboru I.

Višji kontrolor Begušch kot predstojnik blagovne pošte me je zmiraj imel za "der Windische" in mi ni bil naklonjen.

Vpr.: Vi pravite, da so tatvine potlačili dotični, ki Vas slabo opisujejo in s tem pri sodniji v slabo luč spravljajo. Kdo so ti dotični?

Odg.: Na to vprašanje se morem odgovoriti sedaj.

Vpr.: Ali morete za gotovo trditi, da so ti dotični tatvine potlačili?

Odg.: Če že ne potlačili, pa vsaj skušali potlačiti.

Vpr.: "Odtegoval se še nikdar nisem od dela." Graška direkcija Vas opisuje, da ste bili len in da ste se javili bolnega, če Vam kaka služba ni prijala. Kaj pravite na to?

Odg.: To bi veljalo, kar se tiče odtegovanja od službe, kvečjemu za zadnje leto, ko sem bil celih 7 mesecev (od marca do septembra 1918) bolan. Prej sem bil vedno zdrav in sem svoje dolžnosti popolnoma vršil. Zbolel sem bil zaradi slabe vojne hrane, kar lahko potrdi moj takratni zdravnik dr. Karol Wagner v Gradcu.

Vpr.: Pravite, da ste raskrili že 4 tatvine, odkar služite. Kje in kedaj se je to zgodilo?

Odg.: Dve tatvini v Gradcu 1, eno pred in eno med vojno, dve v Ljubljani ini in sicer tatvino znamk in tatvino dolarjev.

Vpr.: "Da me nikdo ne mara in se me vsak izogiblje, še nisem opazil, če bi bil pa slučaj, da me kdo ne mara, so s tem tatovi in prizadeti (kateri so tatvine potlačili) mišljeni in da se tisti mene izogibljejo, kateri imajo slabo vest ali pa se terorizma boje." Mi morete v tem pogledu navesti kake konkretnosti?

Odg.: To bo pojasnila šele razprava na sodišču. Tatvine ni upal nikdo naznaniti, ker so se bali svojih predpostavljenih. To sem mislil tudi z izrazom, "da se terorizma boje".

Vpr.: Kaj hočete izraziti z besedo "prizadeti" v splošnem, ker mi konkretnosti ne morete navesti? Kaka so dejanja oziroma opustitve teh prizadetih?

Odg.: Dohajale so reklamacije o ameriških pismih, da je manjkala denarna vsebina. Na eni strani te reklamacije, ki so morale pri kontrolnih organih vzbujati sum, da se tu v Ljubljani krade, na drugi strani pijančevanje teh organov s tatovi, ki so bili v plačevanju pijače naravnost razsipni, tvori tako krivdo, da jih smatram za prizadete. Sicer pa je bilo poštno ravnateljstvo od vojne cenzure večkrat opozorjeno, da se na Ljubljani 1 krade, kar mi je šef vojne cenzure podpolkovnik Merk sam povedal. Dobil je dopis od poštnega ravnateljstva, da so na Ljubljani 1 ne krade, ker imajo tam zelo zanesljive uradnike, ampak da se tatvine vrše najbrž na vojni cenzuri.

Vpr.: "Gospod direktor dr. Debelak mi je že stavil ultimat, da moram Angusta meseca Ljubljano zapustiti, ne glede na to, da imam bolno ženo, katera je pred enim mesecem težko smrtnonevarno operacijo prestala, katera bode še le v nekaj mesecih okrevala in da imam za srednjo šolo obveznega otroka. Prestaviti me hoče na deželo in sicer prav na hribe, da ne pridem z nobenim v dotiko. Predlagal mi je majhen poštni urad Sv. Lovrenc v Slov. Goricah, kamor še začetniki in samci ne gredo."

Kako je s tem ultimatumom? Ali niste mogoče besed g. direktorja krivo razumeli ali pa krivo tolmačili?

Odg.: G. direktor mi je rekel, da moram Ljubljano zapustiti in iti na deželo, ker me v Ljubljani nikdo ne mara. Za enkrat da še lahko ostanem pri strokovnem računskem oddelku, najpozneje v avgustu pa da moram iz Ljubljane. Takrat da bodo že šole končane. Tako mi je rekel meseca maja. Dal me je trikrat poklicati pred se. Imel sem utis, da mi je bil stavljen s temi besedami ultimat. Ko sem bil drugič pri njem, mi je rekel, da si lahko izberem kak poštni urad na deželi in da bi on upoštoval tozadevno mojo željo. Izključujem, da bi bil besede g. direktorja krivo razumel ali tolmačil.

Zaključeno ob 16.30 istega dne.

Prebrano, prav.

Pred menoj:

Anton Vesenjak l. r.
v p. komisar.
Mil. Detela l. r.
poštni adj.

(Dalje prihodnjič.)

Za kratek čas.

Uganka. — France: "Ti Pavel, kaj bi rajši bil, milijonar ali bolan na vročinski bolezni?"

Pavel: "Si li blazen, ko stavliš tako vprašanje?"

France: "Ne, ne, le odgovori na moje vprašanje."

Pavel: "No vendar bi rajši bil milijonar."

France: "Vidiš Pavle kako si nespameten. Milijonarji umrjejo vsi, a bolnikov za vročnico pa umrje samo 70 odstotkov!"

Ne smejati se! Stara Urška (ki ima opraviti z denarjem in računa še vedno po stari veljavi, pride v lekarno): "Gospod, dajte mi za pet krajcarjev maže za rane". — Lekarnar: "Za božjo voljo, kaj ste padli z neba?" — Urška: "O ne, z lojtre."

Janko Kersnik:

Stricu v Ameriko.

IV.

Striček moj zlati v pšenicorodni Minnesoti!

Letošnje leto bi se smela v slovenski književnosti pravo kritično leto imenovati. Še nikoli niso toliko kritikovali in tako kritikovali o književnih proizvodih slovenskih, kakor kritikujejo letos. Kakor se pri vas v Wabashi letos čudovito dobro rede prašiči in je izredno bogata pšenica, tako se letos pri nas kdržema porajajo kritike. Vidi se, da je letošnje leto v vsakem oziru rodovitno leto! In neka posebna špecialiteta, ki se je letos prvič pokazala v Slovencih, zdi se mi ta, da se o kritikah zopet pišejo kritike.

Kerneteđaj vsak kritikuje, tudi če se ni še naučil slovenske diktande pravilno pisati, zakaj bi midva, striček moj dragi, tudi nekoliko ne pokritikovala, midva, ki sva oba doma iz gorenjske fare, kjer pogumni fantje ruševčeve krivce "na šnajt" obrnjene nosijo na svojih klobukih; midva ki znava oba slovensko diktando pravilno pisati, pa so nama vendar še zaprta in zapekana vrata v odbor "Matice Slovenske"!

Rekel sem, stric v Ameriki, da letos pri nas — vsak kritikuje. Le pomislite, koliko kritikov po priliki se je spravilo samo na našega Gregorčiča: profesorji in ljudski učitelji, kateheti in vpokojeni fajmoštri, katoliški fanatiki in buddhaistiški fakirji so se ga lotili, da se jih je pesnik komaj ubranil v svoji "Obrambi". In kakor se v silnih in krvavih vojnah zbirajo radovoljniki, ki napadeni državi priteko drage volje na pomoč, tako je tudi naš pesnik v svojem boju našel takega radovoljnika v podobi ljubljanskega Janka Pajka, kateri v svoji zeleni brošuri podaja odgovor in pouk "Gregorčičevim kritikom."

Meni bi ta brošura, striček moj, jako ugajala, da nima v sebi dveh velikih napak.

Na 16. strani te knjižice se veseli "Slovenčev" antieriticus, da Jeranova "Danica" moleč o Gregorčičevih pesmih, češ, da ima v to gotovo "vrlo pametne in hvale vredne razloge," katerih Jerič ev "Slovenec" ni hotel slušati, ko mu jih je našteval prof. Marn.

Strie, kaj ne, midva poznava gospoda Jerana še iz tistih časov, ko ni bil še "monsignore in abito paonazzo", ko je v Trnovem kaplan bil, po "Danici" pa vse pesnike naše, ki o tistem neslanem "objemčkanju in poljubčkanju popevčkajo" na ražnju nasajene in effigie v pekel metal, vrhutega pa mlade črnožolte Nubijance vzrejal, ki so potem po ljubljanskih gostilnah nože žrli, po vrvi plesali in ogenj iz sebe bljuvali, namesto da bi bili šli nazaj učit svojih rojakov v Nubijo, kamor jih je bil g. Jeran namenil.

In da bi se bil ta mož zdaj svojim nazorom o slovenskem pesništvu izneveril? Credas Judaeus! Strie amerikanski, midva tega ne verjameva! Latet anguis in herba!...

Drugo napako v Pajkovi zeleni brošuri sem našel na 25. strani, kjer stoji zapisano, da je zloženo rimo prvi v Slovencih začel rabiti Prešeren. Midva, striček moj, ki dobro poznava pesnike slovenske, midva dobro veva, da je že Vodnik vsaj trideset let pred Prešernom rabil to rimo, ko je o Knoblovih pesmih zapel:

Bukve iz Kranja
polhne d . . . . .
Nikar ne deli ga,
pusti mu celiga!

Glejte, in tega preznamenitega književnozgodovinskega dogodka niti brnski niti ljubljanski Pajk ni vedel, a znava ga midva, Vi v daljni amerikanski Minnesoti in jaz v kritični Sloveniji! Suum cuique!

A med kritiko in kritiko je razloček, kakor v politikovanju med Regalijem in Riegerjem in v jezikoslovanju med Haderlapom in Miklošičem. Kako se kritika o pesniških proizvodih ne sme pisati, ako se pisavec neče samega sebe osmešiti, to nam je bistro v "Kresu" dokazal brnski g. Pajk, a kako se mora pisati korenita, dobra kritika, o tem nas je poučil tudi v "Kresu" g. profesor Krek.

Zatorej mi je osobito žal, da se je tudi temu vse časti vrednemu gospodu profesorju v njegovi kritiki primerila trojna nesreča. Prva je ta, da dozdanji odbor "Matice" naše naziva z amerikanskopompoznim imenom: "znanstveni areopag ljubljanski". Midva, striček moj, ki sva bolj na prozaično in realno stran ustvarjena, midva znava dobro, da je to imenovanje velikanska hiperbola, ki je ne veruje nobeden razumnik slovenski, kakor bi na pr. Vam nihče ne veroval, ako bi po kablu poslali "Slovenskemu Narodu" izvirni telegram, da je amerikanski krt na Vašem vrtu v prijazni Wabashi izril iz zemlje tako krtino, kakršna je Šmarna Gora!

Drugič se je gospodu profesorju pripetila nesreča, ker je premalo premislil latinski pregovor: verba movent, exempla trahunt. On, ki stoji na vrhunu zdanje nauke, on, ki se more prištevati najodličnejšim učenjakom slovenskim in slovanskim vobče, bi bil lahko tudi našemu letopisu privoščil skromno drobtinico učenosti svoje ter ž njo dejanski pokazal, kako nam je pisati naučne razprave. A tega ni storil ni tedaj, ko je bil svoje dni več let član "znanstvenega areopaga ljubljanskega", niti ne stori zdaj, nego piše raje kritike in zabavljice na akademijo našo.

Tretja nesreča gospoda profesorja je ta, da je namesto kritičnega rešeta vzel v roke pravo ribniško "rajto", da so mu skozi nje okenca v pleve popadali domalega vsi pisatelji Matičnega letopisa in da v "rajti" nobenega zrna ni ostalo; a natanko nisem mogel razložiti, ali zna gospoda profesorja vešča roka tako "rajtati" in rešetati, da je moralo vse skozi vitre in v pleve, ali so pisatelji letopisa bili tako plevnatolahki, da se niso mogli na vrhu obdržati. — Pardon, striček, eden je vendar obvisel med vitrami! Peter pl. Radics ni šel v pleve, bodisi da je baš njega gospod profesor manj "porajtal", bodisi da se je agilni in skočni gospod Peter vsled svoje gibčnosti za kako vitro ujel. To je pa toliko večjega čudenja vredno, ker so drugi v pleve porešetani in "porajtani" pisatelji vsaj dokazali, da znajo slovensko diktando dobro pisati, g. pl. Radics nam je pa do današnjega dne še dolžan ostal dokaza, da zna svoje ime pravilno slovenski zapisati, pa vendar vsako leto straši med pisatelji slovenskimi po raznih časopisih in knjigah slovenskih s svojimi izvirnimi zgodovinskimi spisi slovenskimi, katere mu morajo drugi na naš jezik prelagati.

Ako se pa g. pl. Radics do današnjega dne ni naučil niti svojega imena pravilno pisati, koliko teže nam bode do odslej, striček moj, ko se je alfabet slovenski tako čudovito pomnožil.

Oh, striček moj zlati! Hitro živite Vi v Ameriki, a še hitreje delamo abecede mi v Sloveniji. Sicer bi človek mislil, da je abecede kovati nehvaležno delo, ker je že stari Schloezer rekel, da se ljudje novih črk bolj boje, nego novega davka. A naš krasni in divni Lipe, ki je že leta 1871. prepeval v "Spomladanskem evetju":

Po placu sem v Gracu španciral
in žlahtne cigare kadil . . .

ter s pesmimi svojimi doslej dokazal, da se mu ni bati niti Stritarja, niti Gregorčiča — (da molčim o Levstiku, ki je v svojih pesmih samo "hlapec svoje filologije") — in da se more meriti ž njim edini Prešeren: naš prijatelj Lipe se ni ustrašil niti Schloezerjevega izreka, niti Danjkove in Metelkove usode, ampak je šel pogumno kovat nove črke!

Strie, že zadnjič sem Vam pisal, da hoče Lipe imeti v slovenskem jeziku devet novih vokalov, med katere je uvrstil tudi lj in nj. A komaj sem Vam odposlal zadnje pismo, že mi pride v roke zadnja številka "Ljudskega Glasa".

Oh, strie, strie, ako je Lipe s svojo nebeškolepo pesmijo:

"Kaj nuca mi ta pušele,
k' se hitro posuši . . ."

v žakelj dejal vse pesnike naše, izimši edinega Prešerna, kako daleč je z najnovejšim alfabetom svojim prekosil našega Šumana in Janežiča, našega Navratila in Cigaleta, našega Levstika in Miklošiča! Strie, ne devet ,ampak celih devet in dvajset vokalov potrebuje naš Haderlap za slovenski jezik. Dozdaj smo pisali s 25 črkami, Lipe jih hoče imeti celih 50, dasi je bil celo Metelko z 32 črkami zadovoljen! In teh svojih abecednih iznajdb ni posnel iz nobene knjige, ampak "izumel" jih je po svoji pameti!

Kadar vstavajo po kmetih preroki in novošegni puščavniki, tudi pravijo, da niso ničesa študirali, ampak, da se jim je mati Božja prikazala za tem in onim gr-

mom ter jim navdihnila [illegible] srce z božjim razsvetljenje[illegible] si ga vedi, kdo se je prika[illegible] šemu Lipetu, da je moge[illegible] miti" tak alfabet?

Hvalo smo dolžni novem[illegible] cednemu preroku, da je ta[illegible] 55. strani svojega potrpež[illegible] papirnatega "Ljudskega [illegible] natisnil sonet s svojim nov[illegible] ljenim pravopisom. V tem [illegible] pravi Lipe:

Iz sain meglienih zeamlj[illegible]
ustaeja,
V jasneiji luči mane si očy[illegible]

Strie, pomislite, ako si [illegible] zemlja mane oči zaradi te[illegible] dovitega alfabeta Haderl[illegible] ga, kako lepo se bomo pa[illegible] le mi in naši otroci, čitajoč[illegible] razširjene in skopljene, naj[illegible] ne in pojorovane, najotova[illegible] pojotovane , najerovane in [illegible] rovane, posuhadobnikovan[illegible] nahaderlaplipelapovane [illegible]

Oh, večni Bog si ga bo[illegible] hvaljen, da je gospod Had[illegible] pred svoja jezikoslovna pis[illegible] pisal: "Ponatis prepove[illegible] Zdaj, zdaj šele se lahko od[illegible] va, striček moj dragi!

(Dalje prihodnjič.)

NAROČNIKI POZO[illegible]

Znamenje (Aug. 31[illegible] pomeni, da vam naroč[illegible] poteče na ta dan. Pono[illegible] je pravočasno, da vam [illegible] ne ustavimo. Ako lista [illegible] prejmete, je mogoče vs[illegible] ljen, ker ni bil plačan. [illegible] je vaš list plačan in ga [illegible] prejmete, je mogoče us[illegible] ljen, vsled napačnega na[illegible] va, pišite nam dopisnic[illegible] navedite stari in novi nas[illegible]

Naši zastopniki so vsi [illegible] štveni tajniki in drugi [illegible] stopniki, pri katerih la[illegible] plačate naročnino.

Naročnina za celo leto [illegible] $5.00 in za pol leta pa $2[illegible] Člani S. N. P. J. plačajo [illegible] pol leta $1.90 in za celo l[illegible] $3.80.

Za mesto Chicago je [illegible] leto $6.50, pol leta $3.2[illegible]

Za Evropo stane za pol [illegible] ta $4.00, za vse leto pa $8.[illegible]

Tednik stane za Evro[illegible] $1.70. Člani doplačajo sa[illegible] 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi se[illegible] pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO
"PROSVETA"
2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

ZA KUHANJE PIVA DOMA

imamo v zalogi slad, hmelj, sla[illegible] in vse druge potrebščine. Poskusite, ne prepričajte, da je doma pri [illegible] kuhani vedno le najboljši in na[illegible] nejši. Dobiti je tudi zbirko st[illegible] steklenic in raznih loncev, itd.

Mi vam dostavimo naročilo po [illegible] šti, točno v vse kraje.

Grocerijam, sladčičarjem in v [illegible] dajalne šolnine damo primeren [illegible] pust pri večjih naročilih. Pišite [illegible] informacije na:

FRANK OGLAR,
6401 Superior Avenue, Cleveland, [illegible]

FONOGRAFSKE PLOŠČE

naprodaj izvrstne, dobroznane slovenske plošče v tem mesecu so:—

72514—Pesmi — Ribick
Opri mi kamrico.
Prišla bo spomlad.

69802—Pesmi — Šnajdova
Ljubica povej, povej.
Ne bom se možila.

72207—Pesmi — Pongrac
Otok Bleški.
Ljubica moja, kaj si strila.

Cena 75c za vsako ploščo.

Pišite po naš brezplačni cenik.

THE JEVELERY—MUSIC SHOP,
CHISHOLM, MINN.

Josip Jurčič:

DOKTOR ZOBER.

Dvajseto poglavje.

Bilo je dve leti kasneje.

Po široki Donavi ob hrvaško-srbskem Sremu je plul nizdol proti srbskim zemljam mogočen parobrod. Deževalo je prejšnji dan in predpoldne, zato je bila voda kalna in je drevila različno prstje in blato s seboj na jug proti morju nenasitnemu. Kapitan je na svojem vzvišenem pomostju stopical semtertja, madžarski klepetaje s črnorusim debelim potnikom, kormanuš je govoril nemško s svojim tovarišem pomagačem, dve dami sta sedeli na parobrodnem krovu in meglene kraje ob sremskem brégu ogleduje brbljali francosko, njima nasproti pa je srbski pop z dolgo črno, malo zamazano halo razkladal po srbsko, kako se zove ta in oni kraj, mlademu gospodu v belem slamniku, ki je bil že dolj časa v pogovoru s sopotujočim popom — kakor se je videlo, iz dolgega časa, ker slonel je leno na ročaju in ogleduje rjave valove, katere so delala parobrodna kolesa v vodi, hotel je le več poslušati, nego govoriti.

"Oprostite, gospodine," vpraša naposled pop, Vi ste Srbin?"

"Ne jaz sem Slovenec," odgovori mladi gospod v tonu, ki ni bil posebno vabeč, dalje izpraševati. Vendar oznanjevalec pravoslavne vere se ni dal odpraviti.

"To je tamo oko Ljubljane," je rekel, da bi pokazal svojo učenost v zemljepisju in narodoznanstvu. "Ja sam si odmah mislio. Vaš akcenat nije srbski, ja sam mislio, da ste kakav Hrvat. A kažite vi meni, gospodine . . ."

Pop bi govoril ali vprašal še dalje, ali Ivan Lisec — kajti njega smo našli v tem gospodu z belim slamnikom, čez dve leti tu na široki Donavi navzdolž plujočega — Lisec ga ni poslušal več.

Drug človek je ves njegov pozor nase potegnil.

Izza stopnic, po katerih se ide v podkrovno parobrodsko sobano prvega reda, je bil pomolil star gospod sivobrado glavo. A ker je baš sedaj popihal mrzel veter, mislil je menda starec: "Bolje je, da ostanem doli" — kajti precej se je pomeknil nazaj.

"Kje sem tega človeka že videl?" misli Lisec. Ker je bilo pasažirjev polno, je bilo umevno, da je Lisec tega sopotnika opazil stoprv, ko se je že več štacij vozil s tem parobrodom. Kdo je to? Ne more se domisliti.

Vstane, postavi se pri popu in ide na zdolaj starega gospoda še enkrat pogledat. Najde ga pri mizi sedečega v kotu na žametnih blazinastih klopeh, ali pled je imel čez eno, klobuk čez drugo polovico obraza potegnjen in se je delal, kakor bi dremal, ali morda je res dremal. Lisec mu ni mogel v celo lice videti.

Obrne se in prisede k drugi mizi, da bi od strani poslušal razgovor dveh mladih gospodičen. Govorili sta tudi oni srbsko in Lisec je občudoval lepoto tega, našemu najbližjega jezika, ki zvenko bije na uho, posebno, kadar se čuje iz lepih dekliških ust.

Nemir in dolgčas ga žene zopet ven. Hodi nekaj časa v srednjem prostoru, kjer nagopleči kurjač strojev kotel z ljutim ognjem hrani in pita, hodi okoli ladje po hodniku in naposled spleza zopet na krov, kjer s precej slabim uspehom začne pogovor z dvema bosenskima turškima trgovcema.

Mrak počasi leže na gore in planjave ob vodi in luna zasveti ter čarobno obseva mogočno reko.

Mračno je bilo vse okoli Lisca, mračno in tujo. A bil je napravljen iti še bolj v tuje, še dlje od domovine, in sedaj je baš na poti. Misel o tem mu je morala iti po glavi, ko se je s polglasnim vzdihom vračal v notranjo veliko sobo parobrodovo.

Gre gori in doli po sobani. Onega spečega starca ni bilo več v kotu. Kam je šel? Glej, tam pri oni mizici so se spravili štirje igralci h kvartam in okoli sebe imajo polno stoječih gledalcev. Igrajo visoko in plačujejo v zlatu, pred vsakim leži kupček cekinov.

Med temi igralci je tudi starec s sivo brado, ki je bil prej vzbudil Liščevo pozornost. Zato Lisec pristopi k gledalcem igre in ga začne še enkrat opazovati. Oni je molčal in gledal v kvarte, tudi drugi trije igralci niso govorili, nekoliko zato, ker je šlo za novce, nekoliko, ker so bili neznanci med seboj tu na ladji slučajni sošlice.

Pogleda Lisec starega gospoda, ko baš oči vzdigne in napove svojo igro.

Da, sedaj je starca spoznal! A te bele brade zadnjič ni imel, morda se pa ipak moti?

Gre okoli mize in pride sčasoma tik za hrbet starčev. Drugi "majerji" so delali že svoje opombe, starec je bil že prej enemu osorno opomnil, da je tu treba molčati, vendar je bil pri Liscu sklep gotov, vmešati se pri njem, moral je vedeti, je li pravi, je li pa drug človek, popolnoma podoben.

"Devet hudičev! Dober kup," reče glasno Lisec, ki sicer ni imel navade kleti, ne slovensko ne drugače.

"Tiho!" zareči starec, a se niti ne obrne, da bi pogledal, kdo neki — "hudičuje" tu nizko v jugu. Lisec je bil namreč nalašč precej izbral to specifično slovensko kletev, da bi vzbudil pozornost starčevo in se zagotovil, je li — doktor Zober to ali ne. A iz "tiho" ni mogel posneti vsega. Glasu tudi iz te kratke besede ni znal ločiti, tem manj, ker je pred dvema letoma vendarle tudi nemnogo občeval ž njim in sedaj ga dve leti ni videl.

Igra je bila končana in izgubljena za starca Izplača in porine kvarte sosedu. Zdaj stoprv se ozre nazaj in pogleda Lisca. Bil je v istini Zober.

"Kaj vraga! Kje vas pa dobim," reče in vstane.

(Dalje prihodnjič.)